Aonad 1

Revenue
Cáin agus Custaim na hÉireann
Irish Tax and Customs

Achoimre ar Chánacha

Bileog Oibre le haghaidh Gníomhaíocht Scoláirí

2 Freagraí

An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta & Gaelscolaíochta

1. Déan roinnt taighde ar líne chun a fháil amach cén bhliain ar tugadh isteach na cánacha seo thíos in Éirinn.

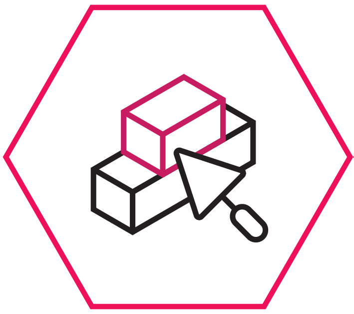

Cáin Brící
1784

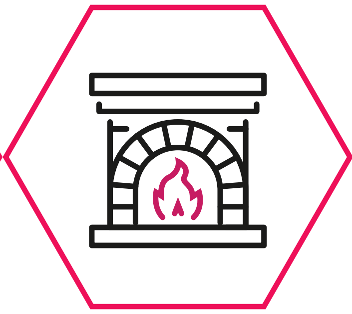

Cáin Teallaigh
1663

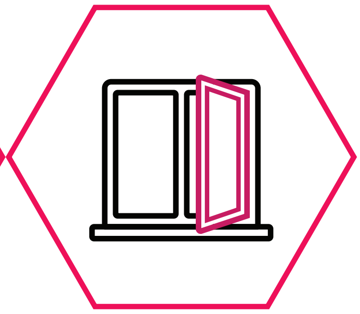

Cáin Fuinneoige
1799

2. Ag baint úsáid as an idirlíon, aithin an bhliain ar tugadh isteach gach cáin in Éirinn. Scríobh míniú gairid ar gach cáin.

Ainm na cánach	An bhliain ar tugadh isteach í	Míniú
Cáin Ioncaim	1853	Cáin ar ioncam fostaí. Is iad 20% agus 40% na rátaí reatha.
Cáin Chorparáide	1976	Cáin ar bhrabúis na cuideachta. Is é 12.5% an ráta a ghearrtar ar an gcuid is mó de chuideachtaí.
Cáin Cláraithe Feithiclí (CCF)	1993	Cáin a íoctar nuair a dhéantar clárú ar fheithicil nua agus ar fheithiclí a iompórtáiltear go hÉirinn.
Cáin Gnóthachan Caipitiúil (CGC)	1975	Cáin a íoctar ar an mbrabús a dhéantar ar shócmhainn a dhíol.
Cáin Choinneála ar Ús Taisce (DIRT)	1986	Cáin a íoctar ar an ús a tuilleadh ar choigiltis.
Cáin Mhaoine Áitiúil (CMÁ)	2013	Cáin fhéinmheasúnaithe is ea í seo atá bunaithe ar luach margaidh tithe cónaithe in Éirinn.
Cáin ar Dheochanna Siúcra-Mhilsithe (CDSM)	2018	Baineann an cháin seo le deochanna uisce-bhunaithe agus deochanna sú-bhunaithe a bhfuil siúcra breise iontu agus cion iomlán siúcra de chúig ghram nó níos mó in aghaidh an 100 millilítear. Baineann sí freisin le deochanna áirithe próitéiní plandúla agus deochanna a bhfuil saillte bainne iontu. Tá an CDSM i bhfeidhm ar na deochanna seo freisin mura bhfuil leibhéal cailciam 119 milleagram ar a laghad in aghaidh an 100 millilítear iontu.

3. Déan fiosrú ar rátaí reatha na gcánacha seo thíos in Éirinn agus aithin cé a íocann gach cáin.

Ainm na cánach	Ráta	Cé a íocann an cháin?
Cáin Ioncaim	20% agus 40%	Fostaithe
Cáin Choinneála ar Ús Taisce (CCÚT)	33%	Daoine a bhfuil ús tuillte acu ar a gcoigiltis in institiúidí airgeadais.
Cáin Bhreisluacha (CBL) [ráta caighdeánach]	23%	Aon duine a íocann le haghaidh earraí agus seirbhísí.
Cáin Gnóthachan Caipitiúil (CGC)	33%	Duine a dhíolann sócmhainne.
Cáin Fáltas Caipitiúil (CFC)	33%	Daoine a fhaigheann bronntanas nó oidhreacht suas go dtí luach socraithe.

4. Tá sé de dhualgas ar gach úinéir tí in Éirinn muirear bliantúil a íoc don Cháin Mhaoine Áitiúil. Toisc gur cháin féinmheasúnaithe í seo, baineann úinéirí maoine úsáid as an Treoir Luachála don Cháin Mhaoine Áitiúil chun an ráta ar chóir dóibh a íoc a aithint.

Beidh ort cuardach a dhéanamh le haghaidh **3 theach** timpeall na tíre ag baint úsáid as suíomhanna idirlín amhail **www.daft.ie**, **www.myhome.ie** nó gníomhairí eastáit áitiúla. D'fhéadfá meascán d'áiteanna uirbeacha agus tuaithe a roghnú. Tar éis duit na tithe seo a aimsiú, téigh chuig an Treoir Luachála don Cháin Maoine Áitiúil **https://lpt.revenue.ie/lpt-web/valuation-guide/index.htm** chun an muirear atá dlite agus le híoc ag an úinéir tí a fháil amach. Déan taifead ar an bhfaisnéis a aimsíonn tú sa tábla seo thíos.

- Baileoidh scoláirí a bhfreagraí féin don cheist seo.

5. Déan taighde ar 3 cháin neamhghnácha ar fud an domhain agus líon amach an tábla seo thíos.

Féadann scoláirí taighde a dhéanamh ar chánacha neamhghnácha ar fud na cruinne. I measc na suíomhanna idirlín úsáideacha tá:

11 Weirdest Taxes Other Countries Have to Pay
https://finance.yahoo.com/news/11-weirdest-taxes-other-countries-100000068.html

Top 12 Weirdest Tax Rules Around the World
https://www.cnbc.com/2014/02/14/top-12-weirdest-tax-rules-around-the-world.html

9 Strangest Taxes in History
https://kaplan.co.uk/insights/article-detail/insights/2021/04/15/9-strangest-taxes-in-history